

9 Ιουνίου-Διεθνής Ημέρα Αρχείων

ΟΔΗΓΟΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΑΡΧΕΙΑΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Η ωόλη θυράται...

*Μνήμες τοπικής ιστορίας μέσα από
τις αρχειακές συλλογές των
Γενικών Αρχείων του Κράτους*

ΠΡΟΑΓΛΙΟ ΝΟΜΑΡΧΕΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ

28 - 30 ΙΟΥΝΙΟΥ 2021

Γ. Παναγιώτου 1932

Υπό την αιγίδα:

Αγαπητέ επισκέπτη,

Σε καλωσορίζουμε στην Έκθεση Αρχειακού Υλικού του Τμήματος Γ.Α.Κ. Έβρου!

Στόχοι της παρούσας Έκθεσης είναι η γνωριμία με το έργο των Γ.Α.Κ., η ανάδειξη του υλικού που διατηρούν, η ευαισθητοποίηση του κοινού για την αξία διατήρησης των αρχείων. Παρουσιάζονται μοναδικά τεκμήρια πολιτιστικής κληρονομιάς από τις αρχειακές μας συλλογές. Τα εκθέματα (έγγραφα, βιβλία, φωτογραφίες κ.ά.) αφορούν στην ευρύτερη περιοχή της Αλεξανδρούπολης του 20^{ου} αιώνα και επιλέχθηκαν με βάση την ιστορική αξία και την αντιπροσωπευτικότητα του περιεχομένου τους.

Η Έκθεση διαρθρώνεται σε οκτώ θεματικές ενότητες: **1. Οργάνωση-Ανασυγκρότηση της πόλης, 2. Προσωπικότητες, 3. Πληθυσμός, 4. Κοινωνική Πρόνοια, 5. Επαγγελματική δραστηριότητα, 6. Εκπαίδευση, 7. Πολιτισμός-Αθλητισμός και 8. Τουρισμός.**

1. ΕΝΟΤΗΤΑ «ΟΡΓΑΝΩΣΗ-ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΠΟΛΗΣ»

Η Αλεξανδρούπολη, που από το 1920 ενσωματώνεται στον εθνικό κορμό, ακολουθεί ταχείς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης με μοχλούς το αεροδρόμιο, το λιμάνι και το σιδηροδρομικό σταθμό.

Στην πρώτη ενότητα περιλαμβάνονται τεκμήρια που μαρτυρούν αυτές τις προσπάθειες οργάνωσης και ανασυγκρότησης της πόλης από τη δεκαετία του 1920 έως και τα τέλη της δεκαετίας 1960. Ξεχωρίζει η αναλυτική έκθεση του Δήμου Αλεξανδρούπολης για τα προβλήματα που άφησε πίσω της η Βουλγαρική κατοχή, οι φωτογραφίες του λιμανιού, του αεροδρομίου, του σιδηροδρόμου κ.ά., η αποτύπωση των παλιών κτιρίων, δρόμων και γειτονιών, η κατεδάφιση του Πασσαλικίου. Μοναδικά τεκμήρια θα δει ο επισκέπτης για την περίοδο της Κατοχής και του Εμφυλίου Πολέμου (1941-1949), όπως η κατάσταση των εκτελεσθέντων από τους Βούλγαρους, διαταγές επιτάξεων και κατασχέσεων, διαταγή εκτέλεσης θανατικής ποινής, επιστολή πολιτικών κρατουμένων κ.ά.

2. ΕΝΟΤΗΤΑ «ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ»

Αξιοποίησιμα ιστορικά αρχεία δεν αποτελούν μόνο τα αρχεία των υπηρεσιών. Τα προσωπικά αρχεία του καθενός αποτυπώνουν την καθημερινότητα, τη δράση και τις αντιλήψεις της εποχής, παρέχοντας πολύτιμες πληροφορίες για την ιστορία του τόπου μας. Όλοι αποτελούμε κομμάτι της! Στην ενότητα «Προσωπικότητες» ο επισκέπτης θα δει τεκμήρια που προέρχονται από τα ιδιωτικά αρχεία και τις συλλογές μας.

Στα Γ.Α.Κ. φυλάσσονται μεταξύ άλλων:

Η **Συλλογή του Κώστα Θρακιώτη** (φιλολογικό ψευδώνυμο του ποιητή και κριτικού Θαλή Προδρόμου, 1908-1994) δωρίστηκε στα Γ.Α.Κ από το Σύλλογο Σουφλιωτών Αλεξανδρούπολης το 2003. Η Συλλογή, που χρονολογείται από το 1925 έως το 1991, περιλαμβάνει ιδιόχειρες σημειώσεις και ημερολόγια, προσωπική αλληλογραφία από τους τόπους εξορίας, μεταφράσεις σε έργα αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων, βιβλία και ποιητικές συλλογές του ίδιου, τεύχη περιοδικών κ.ά.

Η **Φωτογραφική Συλλογή** του γνωστού και αγαπητού φωτογράφου της πόλης μας, **Γιώργου Παναγιώτου (1928-2015)**, χρονολογείται στις αρχές του 20ου αιώνα και φτάνει έως τη δεκαετία του 2000. Περιλαμβάνει περισσότερες από 2000 φωτογραφίες, πρωτότυπες και αντίγραφα του ίδιου, του πατέρα του Αλέξανδρου και άλλων φωτογράφων ή πολιτών, που συνέλεξε ο Γ. Παναγιώτου μέσα στα χρόνια.

Το **Αρχείο Τσιανάρη Σταμάτιου** (φιλόλογος), που πρόσφατα παρέδωσε ο ίδιος στην Υπηρεσία μας, συγκεντρώθηκε σε συνεργασία με τους εκάστοτε Νομάρχες και Γενικούς Επιθεωρητές Εκπαίδευσης και αφορά σε αρχαικό υλικό από την παλιά Νομαρχία Έβρου, το Επαρχείο Διδυμοτείχου, τους Δήμους και Κοινότητες του Νομού. Χρονολογείται περίπου από τη δεκαετία του 1950 έως τη δεκαετία του 1990. Ο κ. Τσιανάρης, γεννημένος στη Θεσσαλονίκη το 1932, είναι ευρύτερα γνωστός, και κυρίως στην εκπαιδευτική κοινότητα, αφού διετέλεσε, εκτός των άλλων, Προϊστάμενος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Διευθυντής του Κλασικού Λυκείου Αλεξανδρούπολης, Γυμνασιάρχης στο 3ο Γυμνάσιο Αλεξανδρούπολης κ.ά.

3. ΕΝΟΤΗΤΑ «ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ»

Η Αλεξανδρούπολη είναι μία από τις νεότερες πόλεις στην Ελλάδα. Μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή προσφέρει στέγη στους διωγμένους μικρασιάτες πρόσφυγες. Αργότερα, με την υπογραφή της συνθήκης της Λοζάνης το 1923 και την ανταλλαγή πληθυσμών καταφεύγουν στην περιοχή πολλοί πρόσφυγες από τη Βόρεια και Ανατολική Θράκη και τη Μικρά Ασία.

Μέσα από τα Μητρώα Αρρένων - Θηλέων και τα Βιβλία Πληθυσμού των Δήμων και Κοινοτήτων διαφαίνεται η δημογραφική αποτύπωση της πόλης.

4. ΕΝΟΤΗΤΑ «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ»

Οι προσπάθειες για την άσκηση κοινωνικής πολιτικής είναι αδιάλειπτες. Εκτός απ' την κρατική μέριμνα σημαντικό ρόλο διαδραμάτισαν και οι φιλανθρωπικές οργανώσεις. Η δημιουργία ιδρυμάτων βοήθησε στην κάλυψη των αναγκών, στην αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων της εποχής εκείνης και αποτέλεσαν τον βασικό κορμό δικτύου υπηρεσιών κοινωνικής προστασίας στη χώρα.

Στην ενότητα αυτή αποτυπώνεται η προσπάθεια των Αρχών για την προστασία των ορφανών παιδιών μέσα από τα έγγραφα του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας, η λειτουργία της επιτροπής άπορων κορασίδων και η προικοδότησή τους, η καταγραφή των απόρων πολιτών στο Μητρώο, τα συσσίτια του Δήμου, η δράση των Φιλανθρωπικών Οργανώσεων. Ξεχωρίζει το γράμμα της φτωχής μητέρας προς τη Βασίλισσα που αποτυπώνει τη ζοφερή πραγματικότητα της φτώχειας και της πείνας των φτωχών οικογενειών.

5. ΕΝΟΤΗΤΑ «ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ»

Με το πέρασμα των χρόνων καθώς ο τρόπος ζωής, οι ανάγκες των ανθρώπων και ο τρόπος παραγωγής αλλάζουν, πολλά επαγγέλματα εξαφανίζονται, εκσυγχρονίζονται ή αντικαθίστανται από άλλα. Τα επαγγέλματα εξαρτώνται από την εποχή και τις ανάγκες της, αντανακλούν τις ιδιαίτερες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες της εποχής.

Στην ενότητα αυτή ο επισκέπτης θα δει ένα μικρό δείγμα του ψηφιδωτού της επαγγελματικής δραστηριότητας της πόλης. Ψαράδες και ιχθυοπωλεία, εργάτες στην κατασκευή σιδηροδρόμου, άδειες καταστημάτων, έγγραφα για τους καπνοπαραγωγούς, τον αλευρόμυλο Μασούρα, τον караγωγέα, το νοσοκομείο, διαταγή αξιολόγησης των δασκάλων κ.ά. Ξεχωρίζουν τα συμβούλια νομιμοφροσύνης στον τομέα του Δημοσίου με χαρακτηριστικό παράδειγμα τη δήλωση κοινωνικών φρονημάτων για την πρόσληψη υπαλλήλου στο Αγρονομείο.

6. ΕΝΟΤΗΤΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»

Μέσα από ένα ευρύ φάσμα αρχείων διαφαίνεται η εκπαιδευτική διαδικασία και η λειτουργία της εκπαίδευσης κατά τον 20^ο αιώνα. Αποτυπώνεται η ανάγκη ίδρυσης σχολείων και ανέγερσης κτιρίων, όπως το Β' Δημοτικό Σχολείο, η Εμπορική Σχολή, το Ιταλικό Σχολείο κ.ά. καθώς και όψεις της μαθητικής ζωής μέσα από τα μαθητολόγια, βιβλία πιστοποιητικών σπουδής, ωρολόγια προγράμματα, γυμναστικές επιδείξεις, σχολικές εορτές, μαθητικά συσσίτια, εκπαιδευτικά περιοδικά.

7. ΕΝΟΤΗΤΑ «ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ-ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ»

Στην ενότητα αυτή διαφαίνεται η προσπάθεια των τοπικών αρχών και των αθλητικών-πολιτιστικών συλλόγων για την πολιτιστική αναβάθμιση της περιοχής. Ο επισκέπτης θα δει τεκμήρια για τη λειτουργία της Φιλαρμονικής του Δήμου Αλεξανδρούπολης, προγράμματα εορταστικών εκδηλώσεων, φωτογραφίες προσκόπων, της δημοτικής βιβλιοθήκης, του γηπέδου και αθλητικών διοργανώσεων καθώς και περιοδικές εκδόσεις, τοπικές ή πανελλαδικές, της δεκαετίας του 1950.

8. ΕΝΟΤΗΤΑ «ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ»

Η τουριστική ανάπτυξη της πόλης αποτελούσε πάντα προτεραιότητα για τις τοπικές αρχές και όχι μόνο. Ο φάρος, που εγκαινιάστηκε και τέθηκε σε λειτουργία το 1880, αποτελεί αναμφισβήτητο το σήμα κατατεθέν της. Η Σπηλιά του Κύκλωπα, τα λουτρά Τραϊανούπολης, οι πλαζ, το θερινό θέατρο, η Μάκρη, τα ξενοδοχεία είναι μερικά μόνο δείγματα αυτών των προσπαθειών μέσα στις δεκαετίες. Ξεχωρίζει η έκθεση του Δημάρχου για την τουριστική ανάπτυξη,

Ευχόμαστε καλή περιήγηση!

ΕΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: Εμπορίου 7 & Αρκαδιουπόλεως, 68132, Αλεξανδρούπολη, 2551080754, <http://gak.evr.sch.gr>, mail@gak.evr.sch.gr, <https://www.facebook.com/gak.nomou.evrou/>

